

Bild: FilmCentrum/Folkets Bio

Hobbyhorse Revolution/Loving Lorna

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Rek för åk 4-6, åk 7-9

De två dokumentärerna [Loving Lorna](#) och [Hobbyhorse Revolution](#) centreras båda kring identitetsskapande och flickors relation till hästar. I [Loving Lorna](#) möter vi 17-åriga Lorna i den grå Dublin-förorten Ballymun. Familjen har drabbats hårt av den ekonomiska krisen. Ljuspunkten i tillvaron står deras häst Big Foot för. I [Hobbyhorse Revolution](#) får vi se hur en subkultur vuxit till att bli en av de mest populära feministiska rörelserna i Finland.

Filmerna och läroplanen

Genom att utforska innehållet i *Hobbyhorse Revolution* och *Loving Lorna* kan filmerna användas för att diskutera skolans värdegrund. Frågor kring mobbning, empati och utanförskap kan fördjupas utifrån filmerna för att uppnå målet om att ”Varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.”

Genom att fördjupa sig i filmernas kontext och miljö kan undervisningen också bli fruktsam i samhällskunskap som syftar till att ”eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.”

Det går förstås bra att använda handledningen till ett samtal om enbart en av filmerna.

Loving Lorna

I den grå Dublin-förorten Ballymun bor 17-åriga Lorna tillsammans med sina föräldrar och två småsyskon. Familjen har drabbats hårt av den ekonomiska krisen, pappan är arbetslös sen sex år tillbaka och mamman är sjukskriven tills vidare på grund av epilepsi. Ljuspunkten i tillvaron står familjens häst Big Foot för. Lorna fick Big Foot av sin pappa när hon var ett år gammal. Familjen har levt med sina hästar sen årtionden tillbaka och Lorna drömmer om att bli den första kvinnliga hovslagaren. Hennes föräldrar hoppas på en ljus framtid för henne, men Lornas ryggbesvär kan sätta käppar i hjulet för drömmarna. Dokumentärfilmarna Jessica och Annika Karlsson har följt Lorna och hennes familj under flera år och skildrar bitterljuvt hur hästkulturen blivit familjens räddning i en tillvaro kantad av social misär.

Hobbyhorse Revolution

I *Hobbyhorse Revolution* får vi se hur en subkultur vuxit till att bli en av de mest populära feministiska rörelserna i Finland. Hobbyhorsing är både en sport och en lek, som en modern form av rollspel där deltagaren rider en hemmagjord käpphäst, dels i olika tävlingsmoment men också som en njutningsfull och rolig aktivitet. Filmen inleds med att vi introduceras för fenomenet hobbyhorsing via tre flickor som alla varit

aktiva i sporten länge. Mariam, som kallas för Aisku, berättar att hon länge gjort käpphästar och tränat andra hobbyhorsare. Elsa, som hittat till aktiviteten genom sin nyfikenhet för konst och eget skapande, och Alisa, som länge spelat in klipp på sig själv och lagt upp på youtube vilket inspirerat andra. Genom deras personliga berättelser som präglas av utanförskap, trasiga familjerelationer och smärtsamma steg ifrån barndomen får vi en fördjupad inblick i hur hobbyhorsing är en källa till individuell styrka och systerlig gemenskap.

Hästflickor i litteratur och på film

Att flickor och hästar har en nästan mystisk relation till varandra finns det mångfaldiga exempel på i den moderna kulturen. I den svenska litteraturen är ”hästboksserier” ett tydligt exempel på temat hästar och tjejer som ett tidlöst tema. Berättelsen är ofta densamma; läsaren får följa en hästtjej som genomgår någon form av heroisk resa tack vare relationen till hästen, ridning och stallet. Ta till exempel Lin Hallbergs hästboksserie om *Rackastallet* (1999-2003) där Sofia, en typisk hästboks-hjältinna, tar sig an den omöjliga hästen Santos som ingen annan på stallet kan hantera efter att han kastat av en flicka, med ett brutet ben som följd. Under böckernas gång får vi följa Sofia i en personlig utveckling när hon ställs inför en rad utmaningar i relation till de andra flickorna i stallet. Vid en första anblick kan idén av ”hästflickan” te sig som en gullig flickgestalt vars relation till hästen kan ses som en förberedelse för ett liv där kvinnan ska anpassa sig till mannen och patriarkatets villkor. Den litterära hästflickan förknippas ofta med positiva egenskaper; hen är modig, lösningsorienterad och ansvarsfull. Men hur ser det ut i filmen? Självklart finns det filmiska skildringar som motsvarar den litterära hästflickan (*Över alla hinder*, 1944, *Vilda hjärtan kan inte krossas*, 1991 och *Dreamer* 2005).

Däremot är Lisa Aschans debutfilm *Apflickorna* en iscensättning som utmanar den litterära ”gulliga” hästflickan och visar på en dubbelhet i hens kravfyllda tillvaro. I filmen skildras den moderna stallkulturen som en blandning av äldre tiders militära, manligt dominerade ridkultur, sammanflätad med moderna aktiviteter som utvecklat stallet till en tämligen flickigt/kvinnligt kodad plats. Med denna kontext i bakgrund kan vi fördjupa oss i häst/flicka relationerna i *Loving Lorna* och *Hobbyhorse Revolution*.

Bild: FilmCentrum

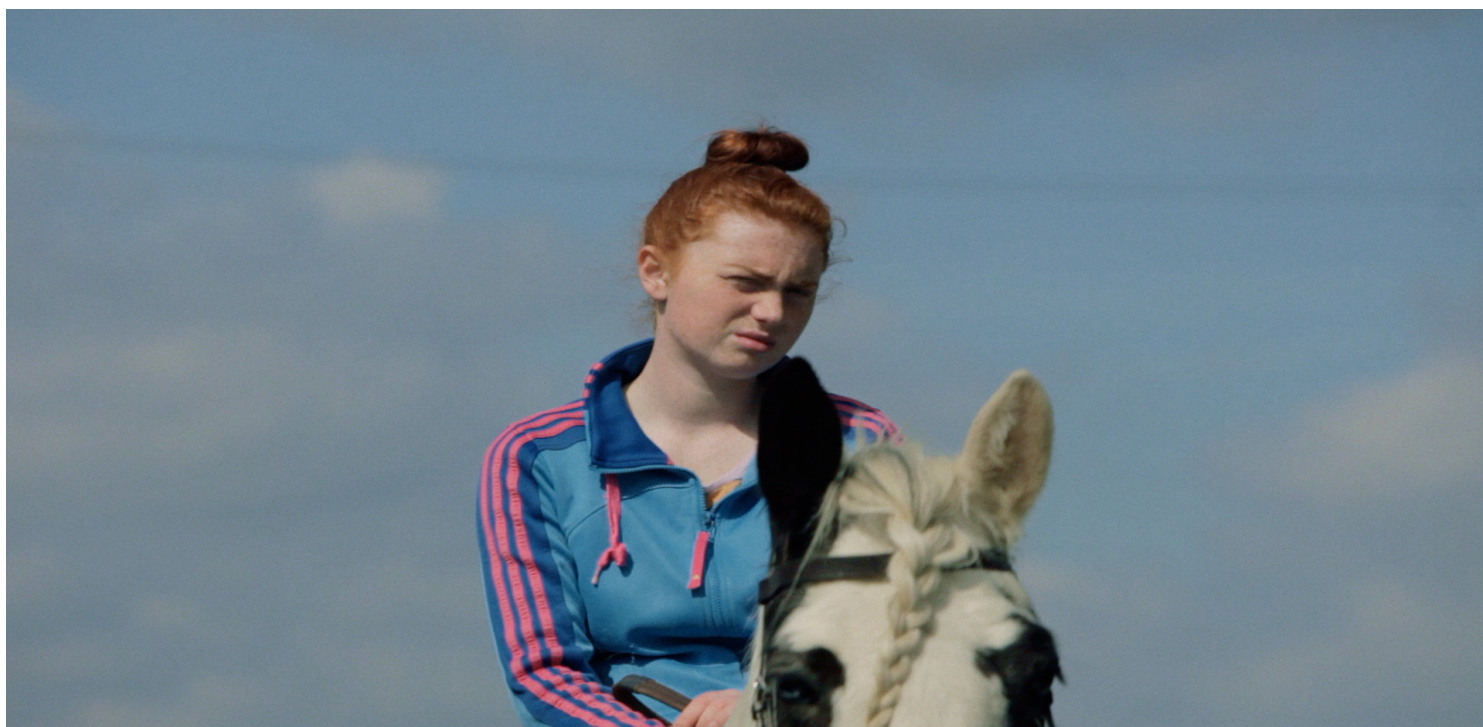

Bild: Folkets Bio

- Börja med att diskutera filmens form! Hur vet vi som åskådare att det är dokumentärfilmer vi tittar på? Vad är det som kännetecknar en dokumentärfilm?

- Gör en lista och beskriv och jämför hur Lorna, Mariam, Alisa och Elsa framställs i filmerna. Vad har de gemensamt? Hur är de olika? Hur skiljer de sig i relation till deras hästar/hobby?

- I *Hobbyhorse Revolution* får vi bakgrundshistorier till hur Aisku, Alisa och Elsa har hittat till hobbyhorsing. Under filmens gång utvecklas de på olika sätt och hamnar i olika faser i tillvaron. Välj en av dem och analysera dem på djupet. Hur ser deras familjerelationer ut? Vad har lockat dem till hobbyhorsing? Hur beskriver de sin passion för hobbyn? Vad tror ni att de får ut av att hålla på med hobbyhorsing?

- I *Hobbyhorse Revolution* är det uteslutande flickor som lockats till hobbyn (med undantag för några killar som skymtas i en scen när det är tävling). Varför tror ni att det bara är flickor som är med? Varför är det inte lika populärt bland killar?

Att rida är en dyr aktivitet som kräver mycket pengar och tid. I *Hobbyhorse Revolution* säger Aisku att hobbyhorsing är öppen för vem som helst. Det spelar inte roll hur en ser ut, var en kommer ifrån eller hur en är, det vill säga det krävs inte ekonomiska, sociala eller kulturella förutsättningar för att få delta. Ingen i filmen uttrycker heller en längtan eller önskan om att få rida en "riktig" eller "biologiskt levande" häst. Tvärtom är den skapande processen av käpphästen en stor del av kulturen. Under filmens gång understryker flickorna flertalet gånger att den stora attraktionen till hobbyhorsing ligger i den systerliga gemenskapen och hur dom kollektivt skapar en kultur som består av att bemästra fysiska tekniker/hinder samtidigt som fantasin får flöda gränslöst i det lekfulla mötet med käpphästen.

- Finlands regering har sammanställt en hel hemsida tillägnad hobbyhorsing. Se länk på sista sidan. Gå in på hemsidan och lär er hur ni kan göra egna käpphästar, träna och tävla. De som inte vill delta i hobbyhorsing kan istället testa att göra en egen film om sin häst. Kultur i Väst har skrivit en bra och utförlig mall för hur en kan gå tillväga när en gör film. Länk finns på sista sidan.

Som pedagog kan du läsa mallen för att få hjälp med hur du ska lägga upp arbetet. Passa även på att titta på Alisas videos för inspiration.

Stallet som filmiskt rum

Det traditionella häststallet har i litteratur och på film ofta varit en betydelsefull plats för karaktärernas utveckling. Stallet har dels framställts som en fristad där flickorna kunnat släppa taget om skolans, föräldrarnas och omvärldens förväntningar. Samtidigt som det i stallet också uppstår en egen kultur av normstrukturer, maktordningar och interna konflikter som påverkar.

I *Loving Lorna* får vi se hur invånarna i Ballymun rider sina hästar på gator och vägar. Bilderna känns nästan som iscensatta för en modern diskbänksvästernfilm, men faktum är att hästkulturen är en tradition som funnits i Ballymun sedan flera generationer tillbaka. I början av filmen berättar Lorna hur bostadsområdet under hennes uppväxt kryllade av hästar men efter den ekonomiska krisen blev det svårt att behålla hästarna. "Jag har tur som kan ha Big Foot, för det är inte många som kan ha häst längre" säger hon.

- Vilka miljöer minns ni bäst från *Loving Lorna*?

- Lorna fick sin häst när hon var ett år gammal. Hur gestaltas Lornas relation till Big Foot? Hur beskriver hon sin kärlek/deras band till varandra?

- Gör en egen film om vad som händer med Lorna och Big Foot i framtiden. I eftertexterna framgår det att Lorna ska börja på college och läsa animal studies. Fantisera framåt om hur Big Foot och Lornas relation utvecklas. Hur blir det när Lorna börjar på college? Hur känner Big Foot inför det? Hur ofta hälsar hon på? Om ni inte har möjlighet att göra film, låt eleverna skriva ner fortsättningen som en egen berättelse.

- Mot slutet av filmen säger Lorna: "Att man ändrar sig betyder inte att man ger upp" vad tror ni att hon menar med det?

Flickorna i *Hobbyhorse Revolution* praktiserar hobbyns olika delar i en mängd olika rum; käpphästar blir till i flickrum, det tränas i offentliga lekpark, i skogen ger de sig ut på äventyr och gymnastiksalen förvandlas till tävlingsarenor.

- Välj en scen från filmen och analysera den. Utgå ifrån rummet för att påbörja din analys och svara på följande frågor; Vad är det här för plats/rum? Hur ser inramningen ut (det vill säga om det är en närbild, halvbild eller helbild?)

Bild: FilmCentrum

Vilka personer/figurer är med i scenen och hur är de klädda? Hur används scenografi/ljud/musik/ljussättning och färger för att skapa stämning? Vilka känslor väcker scenen?

I *Loving Lorna* är hästkulturen och stallet inte en klassmarkör som konnoterar borgerlig överklass, vilket är vad en kanske vanligtvis tänker när det gäller ridning. Lornas förhållande till sin häst Big Foot bygger på en tradition där hennes familj i generationer haft hästar. Regissörerna har i intervjuer berättat att i Ballymun är stallet en naturlig mötesplats som skapar gemenskap.

Lorna och hennes mamma har en vemodig relation. ”Jag önskar att jag kunde flyga fram över fälten, under träden, böja huvudet för att undvika grenarna.” säger Lornas mamma längtansfullt om hur hon också brukade rida som Lorna gör. Lorna i sin tur säger att det känns konstigt i stallet utan hennes mamma och att hon saknar den egna bubblan som uppstod när de var själva i stallet. Lornas mamma poängterar stolt och vemodigt att hon är glad att dottern håller traditionen levande och hoppas att Lorna i sin tur kan föra den vidare till sina barn i framtiden.

- Varför tror ni att det är viktigt för Lornas mamma att hästkulturen lever vidare i familjen? Har ni några traditioner som är viktiga för er?
- Lornas familj har lidit mycket av den ekonomiska krisen och moderns sjukdom. Trots det har Lorna en kärleksfull, om något sorgsen relation till sina föräldrar. Vad behövs för att barn ska ha en god relation till den vuxna som är ansvarig för en? Hur ska vuxna göra för att visa respekt för barn och vad kan barn/unga göra för att visa respekt för vuxna?

Att bli vuxen: gränslandet mellan barndom, ungdom och vuxendom

Lorna ska ta studenten och vill bli hovslagare men det råder oklarhet kring hennes framtid eftersom hon lider av en svår ryggskada. Flickorna i *Hobbyhorse Revolution* befinner sig i olika åldrar och olika faser; Elsa ska välja gymnasieprogram och hoppas på att komma in på en konstnärlig utbildning, Aisku har haft det svårt hemma och bor på ett boende och mot slutet av filmen flyttar Alisa hemifrån för att börja studera på universitetet.

• Det är inte lätt att vara ung och bestämma sig för vad en ska jobba med i framtiden. Diskutera elevernas tankar/föreställningar kring framtiden. Hur vet en vad en vill göra? Hur resonerar eleverna kring val av gymnasieprogram?

• Att våga drömma om att till exempel bli fotbollsproffs, musiker eller skådespelerska blir svårare ju äldre en blir. Vad krävs det för att vi ska våga fortsätta tro på våra drömmar och inte släppa taget om dem?

Hobbyhorsing har vuxit till en global subkultur som lockat till sig anhängare över hela världen. Enligt subkulturell teori så uppstår subkulturer när en grupp känner sig utanför eller orättvist behandlande. Forskaren Erik Hannerz har till exempel studerat hur punken som en subkultur präglas av en do it yourself-pedagogik. Med do it yourself menas en logik som går ut på att aktören själv får skapa det den vill. Vill du spela musik? Starta ett band, fixa instrument, hitta replokal, skriva låtar eller fixa konserter! I *Hobbyhorse Revolution* får vi se hur Aisu som har haft det svårt i skolan och hamnat i trubbel, via sitt deltagande i Hobbyhorsing tar initiativ, är lösningsorienterad och verkar allmänt motiverad för att bli tränare och locka fler anhängare till subkulturen.

Genom sitt engagemang i Hobbyhorsing genomgår Aisu det som kallas informellt lärande. Det är en form av lärandeprocess som utgår ifrån de färdigheter, erfarenheter och motivation som kommer inifrån deltagaren. Den informella dimensionen av lärandet kännetecknas av en avsaknad av målstyrning och reglering. I motsatsen till det formella lärandet som går ut på att genom tydliga målsättningar nå kunskap, så syftar det informella snarare till en tillit på icke-organisering och aktivitet inifrån eleven själv för att den lärande processen ska bli så fruktsam som möjligt. Alla flickorna bär på smärtsamma erfarenheter och det är tydligt att deras relation till hästen/hobbyhorsing har varit en läkande process. Trots det pratar flickorna högt och tydligt om att de blivit mobbade, hånade och utstötta för att de håller på med hobbyhorsing. I *Loving Lorna* berättar modern om hur litteraturen har varit en tröst och läsandet ett sätt att hantera vardagen.

Bild: Folkets Bio

- Om ni mår dåligt, vad gör ni för att må bättre? Har ni en hobby/aktivitet som hjälper er? Sätt er i smågrupper och diskutera alternativt skriv ned vad ni gör för att må bättre.
- Vad har eleverna för hobbies/subkulturella tillhörigheter? Om de vill kan de göra en presentation om sin hobby och förklara antingen rörligt eller skriftligt vad som är så lockande med just deras hobby.
- Fråga eleverna vilka förutsättningar de behöver/önskar sig för att få ut så mycket som möjligt av skolan. Hur skulle pedagogiken se ut på elevernas villkor? Hur skulle deras drömskola vara? Hur skulle de lägga schema? Vad önskar de av en lektion? Vad skulle de vilja ha för hobby?

Tips på fördjupning

Läsa:

Erik Hannerz, Mattias Persson *DIY-Pedagogik: Subkulturella handlingsramar som verktyg i arbetet med unga.* (2014) Pdf finns för nedladdning. http://www.academia.edu/19419289/DIY-pedagogik_-_Subkulturella_Handlingsramar_som_Verktyg_i_Arbetet_med_Unga

Miriam Von Schantz "Dokumentärfilm" i *Introduktion till filmpedagogik* (Gleerups, red. Malena Janson, 2016)

Rackastallet (1999-2003) hästbokserie av Lin Hallberg

Kultur i Västs mall för att göra film:

http://www.kulturivast.se/sites/default/files/document/filmhandbok_lowres170221.pdf

Finlands regerings hemsida tillägnad hobbyhorsing:

<https://www.thehobbyhorse.fi/video/this-is-hobbyhorsing/#video>

Titta

Apflickorna (Lisa Aschan, 2009) Filmhandledning finns!

Little Wing (Selma Vilhunen, 2016) av samma regissör som gjorde *Hobbyhorse Revolution*. Filmen vann nordiska rådets filmpris.

Produktionsuppgifter

Loving Lorna

Sverige, 2017

Regissörer, producenter och manusförfattare: Annika Karlsson, Jessica Karlsson

Foto: Sara Svärdsen, Kate McCullough

Tekniska uppgifter

Längd: 60 min

Censur: Ej bedömd

Hobbyhorse Revolution

Sverige, Finland 2017

Regi: Selma Vilhunen

Producenter: Venla Hernstedt, Elli Toivoniemi

Manus: Selma Vilhunen, Kirssika Saari

Tekniska uppgifter

Svensk biografpremiär: 2017-11-24

Längd: 88 min

Censur: Barn tillåten

Redaktion

Text: Kaly Halkawt

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, januari 2018

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via filminstitutet.se/boka-skolbio kan du lära dig mer om hur du hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.